

**CZTEROLETNI STRATEGICZNY PLAN
DZIAŁANIA
GŁÓWNEGO URZĘDU MIAR
2022-2025**

Aktualizacja 2023 r.

**CZTEROLETNI STRATEGICZNY PLAN DZIAŁANIA
GŁÓWNEGO URZĘDU MIAR
2022-2025**

Spis treści

Wstęp.....	3
Wizja.....	4
Misja	4
Cele główne	4
Cel I. Wzmocnienie roli GUM jako koordynatora działalności badawczo-rozwojowej w dziedzinie metrologii.....	4
Cel II. Rozszerzenie zakresu i poziomu jakości świadczonych usług.....	5
Cel III. Budowanie partnerstwa z otoczeniem naukowym, gospodarczym i społecznym.....	5
Cel IV. Wzmocnienie pozycji GUM w międzynarodowym środowisku metrologicznym	6
Działania priorytetowe	6
Monitorowanie postępów w realizacji celów.....	7
Finansowanie.....	7
Zarządzanie planem strategicznym	8

Wstęp

Wsparcie polskiej gospodarki, jej innowacyjności i konkurencyjności oraz odpowiedniego poziomu życia obywateli w obszarach wykorzystujących infrastrukturę pomiarową zapewnią powołana do tego celu administracja miar i administracja probiercza. Administrację miar tworzą Prezes Głównego Urzędu Miar (Prezes) oraz Okręgowe Urzędy Miar (OUM), a administrację probierczą Prezes oraz Okręgowe Urzędy Probiercze (OUP). Prezes wykonuje swoje zadania przy pomocy Głównego Urzędu Miar (GUM).

GUM jest krajową instytucją metrologiczną (ang. National Metrology Institute, NMI). Działa na rzecz zagwarantowania zdolności pomiarowych niezbędnych dla zrównoważonego rozwoju gospodarki oraz zapewnienia odpowiedniego poziomu jakości życia i zabezpieczenia interesów obywateli. Dostarcza nowoczesną wiedzę o pomiarach, udostępnia infrastrukturę pomiarową, wykonuje usługi metrologiczne na najwyższym poziomie w kraju oraz sprawuje nadzór nad przyrządami pomiarowymi i podmiotami podlegającymi regulacjom prawnym w tym zakresie. Jest istotnym i niezbędnym elementem krajowego systemu miar oraz reprezentuje Polskę na międzynarodowej arenie metrologicznej.

Działania GUM na rzecz szerokiego grona krajowych interesariuszy uzupełniają Okręgowe Urzędy Miar, które wywodzą swoją spójność pomiarową z GUM. Wykonują zadania obejmujące legalizację, ocenę zgodności, wzorcowanie i ekspertyzy przyrządów pomiarowych. Są odpowiedzialne za dopuszczenie przyrządów pomiarowych (stosowanych w ochronie zdrowia, życia i środowiska, bezpieczeństwa i porządku publicznego, praw konsumenta, przy pobieraniu opłat, podatków i innych należności budżetowych, przy dokonywaniu kontroli celno-skarbowej oraz w handlu) do obrotu i użytkowania oraz pełnią nad nimi nadzór metrologiczny w czasie ich stosowania. Zadania związane z metalami szlachetnymi i wyrobami z nich wykonanymi są realizowane przez Okręgowe Urzędy Probiercze. Obejmują one przeprowadzanie badań i oznaczanie wyrobów z metali szlachetnych oraz wyrobów zawierających metale szlachetne, a także nadzór nad wykonywaniem przepisów ustawy z dnia 1 kwietnia 2011 r. – Prawo probiercze (Dz. U. z 2023 r. poz. 536).

Prezentowany *Czteroletni strategiczny plan działania GUM na lata 2022-2025*, zwany dalej „planem strategicznym”, został przygotowany zgodnie z art. 16 ust. 2 ustawy z dnia 11 maja 2001 r. – Prawo o miarach (Dz. U. z 2022 r. poz. 2063) i jest spójny z wymienionymi poniżej strategicznymi dokumentami na poziomie krajowym, europejskim i światowym:

- Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) – przyjęta przez Radę Ministrów 14 lutego 2017 r.;
- Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększania Odporności (KPO), Warszawa, czerwiec 2022 r.;
- EURAMET 2030 Strategy, Version 2.0 (06/2021);
- BIPM Strategic Plan (2018) – strategiczny plan Międzynarodowego Biura Miar, który obejmuje aktualne priorytety strategiczne (2018–2019) oraz szczegółowe plany strategiczne w perspektywie średnio- i długoterminowej (2020–2025);
- Europejski Zielony Ład (European Green Deal) zbiór inicjatyw politycznych Komisji Europejskiej, których nadrzędnym celem jest osiągnięcie neutralności dla klimatu w Europie do 2050 r.

Wskazane w dalszej części planu strategicznego cele główne obejmują działalność GUM i, w wybranym zakresie, działalność Okręgowych Urzędów Miar oraz Okręgowych Urzędów Probierczych.

Wizja

Główny Urząd Miar jest instytucją o wysokim potencjale badawczo-rozwojowym w dziedzinie metrologii, działającą na rzecz gospodarki i społeczeństwa. Wspomaga opracowywanie i wdrażanie nowoczesnych technologii.

Efektywnie buduje pozycję uznaną w Europie i na świecie krajowej instytucji metrologicznej.

Misja

Główny Urząd Miar – krajowa instytucja metrologiczna, łącząc długoletnie doświadczenie z nowoczesnym spojrzeniem na pomiary, zapewnia niezawodną i nowoczesną infrastrukturę metrologiczną, spełniającą zarówno najwyższe wymagania nauki i przemysłu wysokiej technologii, jak i wymagania obszaru prawnie regulowanego.

Działa na rzecz rozwoju gospodarki, bezpieczeństwa gospodarczego i technicznego państwa oraz poprawy jakości życia obywateli.

Cele główne

Kierując się misją i wizją, sformułowano następujące cele główne:

- I. Wzmocnienie roli GUM jako koordynatora działalności badawczo-rozwojowej w dziedzinie metrologii
- II. Rozszerzenie zakresu i poziomu jakości świadczonych usług
- III. Budowanie partnerstwa z otoczeniem naukowym, gospodarczym i społecznym
- IV. Wzmocnienie pozycji GUM w międzynarodowym środowisku metrologicznym.

W perspektywie czterech lat zakłada się wzmocnienie pozycji naukowej GUM oraz podwyższenie jakości funkcjonowania i użyteczności administracji miar, przede wszystkim dla podmiotów polskiej gospodarki i obywateli, a tym samym zapewnienia bezpieczeństwa metrologicznego kraju, jak również wzrost znaczenia polskiej instytucji metrologicznej na arenie międzynarodowej.

Planuje się zwiększenie uczestnictwa GUM w krajowych i europejskich programach badawczych oraz budowę infrastruktury metrologicznej wyprzedzającej potrzeby gospodarki.

Cel I. Wzmocnienie roli GUM jako koordynatora działalności badawczo-rozwojowej w dziedzinie metrologii

Dotychczasowa współpraca GUM z krajowymi ośrodkami naukowymi była niewystarczająca, w szczególności ze względu na brak wymiany informacji na temat działalności badawczo-rozwojowej w dziedzinie metrologii, prowadzonej zarówno przez ośrodki naukowe, jak i GUM. GUM jako wiodąca instytucja w krajowym systemie miar podejmuje działania zmierzające do zmiany tej sytuacji. Sprzyjać temu będzie program Polska Metrologia (PM), uruchomiony na podstawie Komunikatu Ministra Edukacji i Nauki z dnia 2 listopada 2021 r. o ustanowieniu programu pod nazwą „Polska Metrologia” i naborze wniosków oraz jego kolejne edycje. Ważnym uczestnikiem PM jest GUM wraz ze swoją infrastrukturą metrologiczną w Warszawie i powstającą w Świętokrzyskim Kampusie Laboratoryjnym GUM w Kielcach. Działanie w ramach programu pozwoli na integrację, inicjowanie i realizowanie wspólnych działań wielu ośrodków naukowych i instytucji w obszarze metrologii.

GUM aspirując do roli lidera i koordynatora działalności badawczo-rozwojowej w dziedzinie metrologii, zintensyfikuje działania naukowe i inne przedsięwzięcia w zakresie technologii pomiarowych. Wzmocni współpracę zarówno z krajowymi, jak i zagranicznymi jednostkami naukowymi oraz innymi podmiotami gospodarczymi w tym zakresie. Integralnym elementem będą podejmowane działania doskonalące kompetencje naukowo-badawcze i kwalifikacje

kadry GUM, obejmujące np. realizację doktoratów wdrożeniowych, udział w stażach zawodowych w zagranicznych NMI, w studiach podyplomowych oraz w kursach i szkoleniach doskonalących.

Cel II. Rozszerzenie zakresu i poziomu jakości świadczonych usług

Wzrost zakresu oferowanych usług będzie odpowiedzią na:

- rozwój i zastosowanie nanotechnologii w różnych dziedzinach życia;
- nowe obszary w metrologii związane między innymi z: farmacją, biotechnologią, medycyną, bezpieczeństwem żywności, energią, ochroną środowiska i przeciwdziałaniem zmianom klimatu, technologiami wymiany informacji, technikami satelitarnymi, ochroną prywatności obywateli, cyberbezpieczeństwem, nowymi technologiami, sztuczną inteligencją oraz sportem.

Wszystkie te zagadnienia wymagają rozszerzenia oferty usług wykonywanych przez administrację miar i administrację probierczą, jak i podniesienia ich jakości. Ważną rolę w tym procesie pełnić będą Okręgowe Urzędy Miar i Okręgowe Urzędy Probiercze. Szczególna uwaga zostanie skierowana na optymalizację i digitalizację procesu usług (w tym projekty ŚWITEŻ i TRANS-TACHO) oraz zwiększenie efektywności komunikacji z klientem. Zostaną uruchomione systemy informatyczne zapewniające dostęp do usług elektronicznych. W zakresie usług objętych regulacjami prawnymi będą prowadzone prace mające na celu uproszczenie procesu ich realizacji.

Ponadto w GUM planuje się wprowadzenie usług dla nowych dziedzin pomiarowych, takich jak akustyka podwodna, akustyka w zakresie częstotliwości infradźwiękowych, nanometrologia, badanie innowacyjnych materiałów do zastosowań w technice i medycynie itp. oraz rozszerzenie zakresów pomiarowych i dokładności świadczonych już usług. Zakłada się także zwiększenie liczby usług uznanych międzynarodowo (ang. Calibration and Measurement Capabilities, CMCs – zdolności w zakresie wzorcowania i pomiarów) w bazie porównań kluczowych Międzynarodowego Biura Miar - KCDB (ang. BIPM Key Comparison Database).

Cel III. Budowanie partnerstwa z otoczeniem naukowym, gospodarczym i społecznym

Partnerska współpraca GUM z otoczeniem naukowym, gospodarczym i społecznym jest nieodzownym warunkiem efektywnego funkcjonowania i konkurencyjności gospodarki w skali lokalnej, krajowej, regionalnej i globalnej.

Poprzez zacieśnienie relacji nauka – przemysł – administracja miar, zostanie wzmocniona integracja środowisk zajmujących się metrologią, co będzie miało bezpośredni wpływ na wyznaczenie kierunków badań i rozwoju. Ważną rolę w tym procesie odegra program PM, wspierający prowadzenie przez podmioty systemu szkolnictwa wyższego i nauki we współpracy z GUM badań naukowych, prac rozwojowych w obszarach związanych z metrologią, a także udział GUM jako partnera w różnych wydarzeniach gospodarczych (np. Świętokrzyskie Forum Ekonomiczne, Targi Przemysłowej Techniki Pomiarowej CONTROL-STOM, Międzynarodowe Targi Analityki i Techniki Pomiarowych EuroLab). Współpraca ta umożliwi identyfikację i rozwiązywanie problemów w zakresie wzorców i metod pomiarowych. Pozwoli również na określenie potrzeb w tym obszarze.

Ponadto równolegle będą prowadzone prace na rzecz rozwoju kadr administracji miar oraz działania obejmujące promocję najnowszych rozwiązań i innowacji, organizację różnego rodzaju wydarzeń o charakterze naukowym, popularno–naukowym i edukacyjnym (transfer wiedzy).

Istotnym elementem budowy partnerstwa będzie również kontynuacja współpracy z:

- krajową jednostką akredytującą – Polskim Centrum Akredytacji (PCA), w tym organizację i prowadzenie krajowych porównań międzylaboratoryjnych;
- krajową jednostką normalizacyjną – Polskim Komitetem Normalizacyjnym (PKN), w tym udział w pracach komitetów technicznych działających przy PKN.

Ścisła współpraca z różnymi podmiotami gospodarki i nauki pozwoli na realizację zadań związanych z różnymi obszarami życia społecznego i gospodarczego, w których rzetelny pomiar odgrywa kluczową rolę. Dzięki niej będzie możliwe skuteczne wsparcie metrologiczne dla nowych i rozwijających się dziedzin, wdrażanie nowych metod pomiarowych oraz transfer technologii.

Cel IV. Wzmocnienie pozycji GUM w międzynarodowym środowisku metrologicznym

GUM – krajowa instytucja metrologiczna jest istotnym elementem w światowym systemie miar, co determinuje jego działania w tym obszarze. Na podstawie umów międzynarodowych zaangażowany jest w działalność organizacji o zasięgu:

- globalnym – Międzynarodowe Biuro Miar (BIPM) i Międzynarodowa Organizacja Metrologii Prawnej (OIML);
- regionalnym – Europejskie Stowarzyszenie Krajowych Instytucji Metrologicznych (EURAMET) i Europejska Współpraca w Dziedzinie Metrologii Prawnej (WELMEC).

Ponadto ważne znaczenie ma współpraca bilateralna z krajowymi instytucjami metrologicznymi innych krajów, obejmująca wspólne działania w obszarze metrologii naukowej, stosowanej i prawnej. Kontynuowana będzie współpraca w ramach podpisanych już umów z Hiszpanią, Ukrainą, Mołdawią i Czechami.

Planuje się wzrost aktywności GUM w pracach ww. organizacji międzynarodowych, w tym zwiększenie zaangażowania w działalność organów kierowniczych (Kierownictwo GUM) i roboczych tych instytucji (pracownicy GUM) oraz intensyfikację uczestnictwa GUM w europejskich projektach badawczych, a w szczególności w nowym programie koordynowanym przez EURAMET – EPM (Europejskie Partnerstwo w Dziedzinie Metrologii). Szczególny nacisk położony będzie na inicjowanie przez GUM różnych form współpracy, np. porównań międzynarodowych, staży i szkoleń, wspólnych prac badawczych, opracowywania przewodników dotyczących zagadnień metrologicznych.

GUM będzie także otwarty na współpracę związaną z aktywnością kraju w ramach różnych międzynarodowych inicjatyw, np. Inicjatywa Trójmorza.

Efektom tych działań będzie realny wpływ na międzynarodową politykę w obszarze metrologii oraz dostęp do unikatowej wiedzy.

Działania priorytetowe

1. Uruchomienie funkcjonalności Świętokrzyskiego Kampusu Laboratoriów GUM (I. etap) i rozpoczęcie prac związanych z etapem II.
2. Stworzenie optymalnych warunków dla rozwoju i doskonalenia kadr, ze szczególnym uwzględnieniem rozwoju naukowego pracowników, między innymi poprzez realizację doktoratów wdrożeniowych.
3. Realizacja projektów finansowanych ze środków krajowych (w tym program Ministra Edukacji i Nauki „Polska Metrologia”), Unii Europejskiej oraz innych.
4. Informatyzacja administracji miar i administracji probierczej.

5. Modernizacja obiektów i wyposażenia pomiarowego administracji miar i administracji probierczej.

Monitorowanie postępów w realizacji celów

Poziom realizacji celów będzie mierzony poprzez określanie wartości następujących wskaźników:

Cel I. Wzmocnienie roli GUM jako koordynatora działalności badawczo-rozwojowej w dziedzinie metrologii			
Nazwa wskaźnika	Jednostka	Wartość bazowa 2018 ÷ 2021	Wartość docelowa 2022 ÷ 2025
Artykuły naukowe* pracowników GUM <i>(Liczba oznacza artykuły naukowe pracowników GUM w okresie sprawozdawczym. Wartość wskaźnika określamy co roku. W okresie sprawozdawczym podajemy jako sumę z poszczególnych lat.)</i>	Liczba	21	30
Uczestnicy szkoły doktorskiej <i>(Liczba oznacza liczbę pracowników GUM, którzy są uczestnikami szkoły doktorskiej w okresie sprawozdawczym. Wartość wskaźnika określamy co roku.)</i>	Liczba	2	20
Cel II. Rozszerzenie zakresu i poziomu jakości świadczonych usług			
Nazwa wskaźnika	Jednostka	Wartość bazowa 2018 ÷ 2021	Wartość docelowa 2022 ÷ 2025
Nowe usługi metrologiczne <i>(Liczba oznacza nowe i udoskonalone usługi uruchomione w GUM, OUM i OUP w okresie sprawozdawczym. Wartość wskaźnika określamy co roku. W okresie sprawozdawczym obliczamy jako sumę z poszczególnych lat.)</i>	Liczba	56	70
Cel III. Budowanie partnerstwa z otoczeniem naukowym, gospodarczym i społecznym			
Nazwa wskaźnika	Jednostka	Wartość bazowa 2021	Wartość docelowa 2022 ÷ 2025
Wspólne krajowe projekty B+R wynikające z podpisanych umów <i>(Liczba oznacza realizowane, we współpracy z sygnatariuszami umów, projekty B+R w okresie sprawozdawczym. Wartość wskaźnika określamy co roku. W okresie sprawozdawczym obliczamy jako sumę nowych projektów z poszczególnych lat.)</i>	Liczba	1	20
Cel IV. Wzmocnienie pozycji GUM w międzynarodowym środowisku metrologicznym			
Nazwa wskaźnika	Jednostka	Wartość bazowa 2018 ÷ 2021	Wartość docelowa 2022 ÷ 2025
Udział GUM w międzynarodowych projektach <i>(Liczba oznacza nowe projekty, których realizacja rozpoczęła się w okresie sprawozdawczym. Wartość wskaźnika określamy co roku. W okresie sprawozdawczym obliczamy jako sumę z poszczególnych lat.)</i>	Liczba	23	28

*) Artykuły naukowe w rozumieniu § 8 pkt 1 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 22 lutego 2019 r. w sprawie ewaluacji jakości działalności naukowej tj. artykuły naukowe opublikowane w czasopiśmie naukowych i w recenzowanych materiałach z międzynarodowych konferencji naukowych, zamieszczonych w wykazie czasopism i materiałów sporządzonym zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 267 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, zwanym dalej „wykazem czasopism”.

Finansowanie

Głównym źródłem finansowania działań realizowanych przez administrację miar i administrację probierczą będą środki pochodzące z budżetu państwa zgodnie z planami finansowymi oraz z Europejskich Funduszy Strukturalnych i z Komisji Europejskiej (Program Horyzont Europa). Finansowanie projektów, realizowanych we współpracy z partnerami naukowymi i gospodarczymi, których GUM nie będzie bezpośrednim beneficjentem, będzie oparte na środkach pozyskiwanych i wydatkowanych przez tych partnerów.

Szczegółowa wielkość i struktura kosztów poszczególnych przedsięwzięć będzie określona w procesie inicjowania konkretnych projektów.

Oszacowanie kosztów finansowania wdrażania planu strategicznego nastąpi w ramach rocznych planów działania GUM.

Zarządzanie planem strategicznym

Czteroletni strategiczny plan działania GUM, po zaopiniowaniu przez Radę Metrologii i zatwierdzeniu przez ministra właściwego ds. gospodarki, będzie wdrażany poprzez przygotowane i przedstawione ww. ministrowi *Roczne plany działania Głównego Urzędu Miar*, konkretyzujące i uszczegóławiające zapisy planu strategicznego.

Poziom realizacji planu strategicznego będzie podlegał regularnym przeglądom i ewaluacji. Informacje nt. oceny postępu realizacji działań priorytetowych i stopnia osiągnięcia celów głównych, a także nt. konieczności wprowadzenia aktualizacji będą zawarte w sprawozdaniach z wykonania rocznych planów działania GUM.

Za wdrażanie planu strategicznego jest odpowiedzialny Prezes, a za monitorowanie procesu - właściwa komórka organizacyjna GUM.